

Združenje občin Slovenije
Ulica Janeza Pavla II. 13, 1001 Ljubljana Slovenija
Tel: +386 (01) 230 63 30, Faks: +386 (01) 230 63 36
www.zdruzenjeobcin.si, info@zdruzenjeobcin.si

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

AKTIVNO STARANJE

KULTURA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE: ZAKAJ IN KAKO?

Avtorica članka: Ema Tibaut –

članica Strokovnega sveta ZDUS za področje kulture

Ali samo tisti, ki že leta in leta delamo v ljubiteljski kulturi in s starejšimi, vemo, da je kultura nepogrešljiva v življenju starejših ?

Izkušnje kažejo, da je kultura ena izmed izjemno pomembnih področij, kamor se generacije starejših vključujejo. Čeprav ta spoznanja kažejo, da kulturnega delovanja starejših v DU ne moremo popolnoma ločiti od splošnih značilnosti delovanja v kulturnih društvih, pa zaznavamo, da kulturna društva ne nudijo dovolj podpore drugačnim načinom kulturnega udejstvovanja starejših. Od tod izhaja želja, da se kultura vedno bolj seli v društva upokojencev. Namreč statistika Zveze društev upokojencev Slovenije dokazuje, da je kultura v društvih upokojencev pravo kulturno gibanje, ki ga nihče ne sme in ne more prezreti.

ZNAČILNOSTI DELOVANJA STAREJŠIH

1. Množica prostovoljcev in strokovnjakov različnih področij opozarja na pomembnost vključevanja starejših v družbo predvsem zato, ker tudi to ima ogromen učinek na zdrav osebni razvoj in na aktivno kvalitetno življenje te generacije. Prav to pa prinaša izjemne rezultate socializacije in blaginjo celotne družbe.

2. Starejši z vključevanjem v kulturne dejavnosti iščejo možnosti samopotrditve in priložnosti za zadovoljevanje svojih interesov. Največkrat to potrdijo izjave posameznikov: »Sedaj delam to, kar prej nisem mogel, saj ni bilo časa.«

Kulturne aktivnosti posamezniku nudijo možnost boljše informiranosti, druženje v skupini ljudi, ki imajo enake cilje. Vaje in srečevanja vnesejo v urnik posameznika več skrbi, a hkrati več reda in motivacije, saj vedo, da je tudi družabno življenje še kako pomembno za njihovo dobro počutje.

To so spoznanja, zakaj toliko pozornosti in skrbi namenjamo kulturi v 3. življenjskem obdobju in to je dejstvo, ki nas mora voditi tedaj, ko načrtujemo programe. Nujno je povabiti tudi starejše kulturne ustvarjalce na lokalni in državni ravni.

Združenje občin Slovenije
Ulica Janeza Pavla II. 13, 1001 Ljubljana Slovenija
Tel: +386 (01) 230 63 30, Faks: +386 (01) 230 63 36
www.zdruzenjeobcin.si, info@zdruzenjeobcin.si

Pri mnogih starejših mentalno zdravje omogoča, da so lahko odlični mentorji, vodje skupin, lahko so dobri organizatorji in funkcionarji. Polni so koristnih idej in nasvetov, saj njihove izkušnje lahko prispevajo h kakovostnemu razvoju društvene kulture. Veliko jih je, ki se izobražujejo in kažejo interes za aktivno ustvarjalno in poustvarjalno kulturno delo.

3. Statistika kaže, da je pri starejših najbolj razvito zborovsko petje in želja po ohranjanju kulturne dediščine, saj je vedno več pevcev in godcev ljudskih pesmi in viž. Iz leta v leto pa je bolj razvita tudi literarna in založniška dejavnost ter likovno ustvarjanje. Po zaslugi Festivala za 3. življenjsko obdobje je Cankarjev dom vsako leto prizorišče več dni trajajočih prireditev, ki odražajo bogastvo ljubiteljske kulture v društvih upokojencev in dokazujejo, kako močna je želja in potreba starejših za aktivno in kvalitetno življenje v zrelejših letih.

4. Naslednja pomembna značilnost je prizadevanje društev za medgeneracijsko sodelovanje, za javno nastopanje - torej za enakovredno vključevanje njihovih dosežkov v kulturno ponudbo okolja, kjer živijo in delajo.

Praksa dokazuje, da nenehno iščejo stike in dialog s šolami, vrtci, kulturnimi ustanovami. Posebej je to zaznati v manjših lokalnih skupnostih in v oddaljenih krajih od mestnih središč s ciljem iskanja dostopnosti do kulturnih dobrin. Med značilnostmi je prav tako pomembno omeniti množično obiskovanje knjižnic, muzejev, razstav. Gotovo ni izleta brez kulturnega programa.

KAKOVOSTNI IN VSEBINSKO ZANIMIVI KULTURNI PROGRAMI ZA AKTIVNO STARANJE

Starejši imajo voljo in znanje, da lahko prispevajo h kakovostnemu razvoju ljubiteljske dejavnosti. Le povabiti jih je potrebno. Programi naj bodo odraz časa in prostora, njihovo načrtovanje v ozračju boljšega komuniciranja bo rodilo uspešne in vsebinsko bogate programe, ki bodo prilagojeni starejšim in bodo odraz njihovih interesov.

S takšnim pristopom bomo pokazali zdrav odnos do društvene kulture, do posameznikov, ki prevečkrat vlagajo del svoje pokojnine, da lahko ustvarjajo in promovirajo svoje dosežke. Včasih je v javnosti prisotna misel, da so nekateri kulturni programi le za starejše in nemalokrat se zgodi, da na kulturni prireditvi srečamo le starejše obiskovalce.

Združenje občin Slovenije
Ulica Janeza Pavla II. 13, 1001 Ljubljana Slovenija
Tel: +386 (01) 230 63 30, Faks: +386 (01) 230 63 36
www.zdruzenjeobcin.si, info@zdruzenjeobcin.si

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

Še kako pomembno je, da ne ločujemo prireditve za starejše in mlajše. Soočimo se z resnico, da smo medsebojno soodvisni. Načrtujmo prireditve, ki bodo generacije povezovale. Kakovostni in vsebinsko zanimivi programi terjajo od vseh nas, od celotne družbe skrb, da ustvarimo pogoje za njihovo uresničitev (materialne, kadrovske).

V slovenski družbi naj bi vsak državljan imel pravico do kulture.

Vsakdanje spremljanje kulturne dejavnosti pa prevečkrat kaže drugačno podobo. To je tisto, kar moramo spremeniti in nenehno opozarjati, da je kultura pomemben element slovenske identitete.

VLOGA DRUŠTEV UPOKOJENCEV IN NJIHOVIH ZVEZ

V društvih in njihovih zvezah se premalokrat zavedamo, kako velik socialni kapital je kulturna dejavnost. Če bi nenehno imeli pred očmi, da s kulturo utrjujemo medsebojno zaupanje, zagotavljamo konsenz med generacijami in privabljamo množico prostovoljcev, ki s kvalitetnim izvajanjem dejavnosti v društvo privabijo tudi nove člane, bi kulturi namenili še več skrbi. Še kako pomembno je v društvu pozitivno vzdušje.

Skratka – kultura in njene pozitivne razsežnosti terjajo mnogo posluha, mnogo skrbi in odgovornosti in ravno v tem se kaže tudi naša srčna kultura. Dejstvo, da se ljubiteljska kultura vedno bolj seli v društva upokojencev in njihove zveze, pa nalaga celotni lokalni in državni skupnosti, da to upošteva tudi pri ovrednotenju programov.

Nemalokrat se srečamo, da kulturni projekti upokojencev niso upoštevani, in le redki, pa še ti niso v enaki meri ovrednoteni kot drugi. Financiranje ljubiteljske dejavnosti starejše generacije bo nujno sistemsko spremeniti.

Naloga društev in zvez je, da iščejo vzode, ki bodo prispevali k pomembnosti in uveljavitvi kulture in dela posameznikov, zato naj bo javno priznanje ali nagrajevanje stalna praksa. Tudi to je komponenta uveljavitve kulture kot enega izmed najpomembnejših stebrov za aktivno staranje.

Združenje občin Slovenije
Ulica Janeza Pavla II. 13, 1001 Ljubljana Slovenija
Tel: +386 (01) 230 63 30, Faks: +386 (01) 230 63 36
www.zdruzenjeobcin.si, info@zdruzenjeobcin.si

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

Za doseganje in načrtovanje smeri in ciljev pa je še kako pomembna strategija razvoja ljubiteljske kulture. Ta nam bo pokazala, kam gremo, po kateri poti in kako bomo dosegli, da bo kultura zares prispevala k aktivnemu staranju v slovenski družbi, ki bo morala upoštevati dejstvo, da se tudi družba spreminja in s tem tudi njeni posamezniki.

SODELOVANJE IN POVEZOVANJE

Zveza društev upokojencev kot krovna organizacija društev upokojencev ima podeljen status organizacije, ki deluje v javnem interesu in ima dobro razvito mrežo društev in pokrajinskih zvez, zato je vloga ZDUS izjemno pomembna na področju kulture. Ni le koordinatorka dejavnosti, ampak usmerja, spremlja, sofinancira, organizira in izvaja kulturne projekte na tem področju. Prispeva h kvalitetnemu razvoju ljubiteljske kulture, zato izvaja tudi izobraževalne oblike za ustvarjalce in mentorje (delovni posveti o kulturi, delavnice, kolonije). Pri tem mora paziti na avtonomno sprejemanje društveni kulturnih programov, ki so odraz zainteresiranosti članstva, hkrati pa opozarjati na namensko porabo sredstev in na pridobivanje sredstev od lokalnih skupnosti, ki še vedno iščejo razloge za slabo financiranje.

Poudariti je potrebno, da zaradi odprtosti upokojenskih društev in organizacij ter zaradi uspešnosti pri uveljavitvi kulturnih programov se iz leta v leto izboljšuje sodelovanje z Zvezo kulturnih društev Slovenije, z Javnim skladom za kulturne dejavnosti in drugimi kulturnimi institucijami.

Zavedanje razsežnosti kulturnega ustvarjanja in delovanja upokojencev in prispevka, ki ga kultura nudi k celostnemu osebnostnemu razvoju starejših pa je nujno sistematično in usklajeno delo in sodelovanje s socialnimi, zdravstvenimi in drugimi organizacijami in ustanovami. Potrebne so skupne akcije in skupna ocena potreb in možnosti za kakovostno življenje v zrelih letih.

Mednarodno sodelovanje z zamejci, Slovenci v sosednjih državah narekuje državi, da temu področju pri kulturnem udejstvovanju nameni bistveno več pozornosti, saj ne more nikomur biti vseeno, kako kakovostni so programi, ki promovirajo dejavnost in skupnost v tujini.

Sodelovanje v mednarodnih projektih upokojenskim organizacijam omogočajo širok razpon delovanja, spoznavanje in povezovanje s partnerji, kar pa zopet terja materialne pogoje.

Združenje občin Slovenije
Ulica Janeza Pavla II. 13, 1001 Ljubljana Slovenija
Tel: +386 (01) 230 63 30, Faks: +386 (01) 230 63 36
www.zdruzenjeobcin.si, info@zdruzenjeobcin.si

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

MEDIJSKA PRISOTNOST

Danes lastne publikacije društev, zvez in organizacij ne zadoščajo več, čeprav so le-te neposreden stik z njimi, kajti tudi upokojenska populacija kaže vedno večje zanimanje za informacijsko obveščenost, zato morajo tudi mediji razumeti, da javno obveščanje o dosežkih v kulturi ni le promocija dejavnosti, ampak veliko več. Je tudi pomemben prispevek informacijske mreže k aktivnemu staranju .

POVZETEK

Vsi, prav vsi moramo spremeniti odnos do starejše generacije. K temu nas sili čas in dejstva, ki jih ni moč prezreti ali izničiti. Vedeti moramo, da je kultura prisotna v vseh porah našega življenja in da kvalitetna skrb za načrtovanje programov na lokalni in državni ravni ne sme pozabiti na naraščajoče število ljudi, na njihovo potrebo po aktivnem staranju. Pravo vrednost prizadevanjem družbe za demokratični razvoj bo kvalitetno življenje vseh generacij v sožitju, medsebojnem dopolnjevanju, v dobrem medkulturnem dialogu. Ljubiteljska kultura bo s številnimi prostovoljci, z voljo, izkušnjami in znanjem zagotovo prispevala največ, kar zmore.